

ІНТЕГРАЦІЙНІ НАПРЯМКИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНО – ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ

Сергій Нездоймінов, Одеський національний економічний університет

Інтеграція України в міжнародне співтовариство, впровадження ринкових методів управління як економікою в цілому, так і окремими підприємствами і установами рекреації та туризму, вимагає знання і дотримання сучасних єдиних норм і правил у галузі екологічної та природоохоронної діяльності. Тому сьогодні велика увага приділяється адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Одним з напрямів реалізації стратегії сталого розвитку регіонів виступає розбудова екологічної мережі в Україні, метою якої є збереження ландшафтного і біологічного різноманіття та створення нових об'єктів природно-заповідного фонду. Збільшення площі ПЗФ, яка згідно Програми формування екомережі у 2015 році буде складати 10,4% від площі нашої країни (зараз близько 6%), має відбуватися з урахуванням забезпечення шляхів міграції і поширення видів рослин і тварин (так звані екокоридори), що сприятиме формуванню природних зв'язків між існуючими природо-охоронними об'єктами і такими, що створюються, тобто формуванню територіально цілісної системи ландшафтів. Фінансування виконання комплексу заходів, передбачених Програмою формування національної екомережі України, має здійснюватись за рахунок Держбюджету України, а також може здійснюватись підприємствами всіх форм власності та іншими юридичними особами. Наявна площа та територіальна структура земель України, що підлягають особливій охороні (території та об'єкти ПЗФ; курортні та лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, полезахисні та інші), дають підстави для їх віднесення до територіальної системи з певними ознаками екомережі [1]. Регіональні дослідження вказують, що на виконання вимог законів України «Про Загальнодержавну програму формування

національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки» та «Про екологічну мережу України» у 2005 р. рішенням Одеської обласної ради від 18.11.2005 р. № 705-IV було затверджено «Програму формування національної екологічної мережі в Одеській області на 2005-2015 роки». Розроблений проект регіональної схеми включає структурні елементи екомережі у складі ключових, сполучних, буферних та відновлюваних територій з визначенням природних коридорів регіонального, національного та міжнародного значення. Схема регіональної екомережі Одеської області включає елементи екологічних мереж різних рівнів – міжнародного (Всеєвропейська екомережа), загальнодержавного (Національна екомережа України), і регіонального та визначає основні напрями для подальшої деталізації на місцевих рівнях (райони, сільські ради). З елементів Всеєвропейської екологічної мережі по території області проходить Нижньо - Дунайський природний регіон та Азово-Чорноморський. З елементів загальнодержавної екомережі України в межах Одещини проходять такі природні коридори: Азово – Чорноморський, Прибережно - Дністровський, Південно - Український, Галицько – Слобожанський, Прибережно – Бузький. Екологічними коридорами регіонального рівня визначено Кодимсько – Савранський, Кодимсько - Слобідсько – Байталівський, Слобідсько – Ягорлицький, Кучурганський, Велико - Куяльницький, Тилігульський, Нижньо – Дунайський, Ялпузький, Катлабузький, Киргиз – Китайський, Сасик – Когильницький, Хаджидерський та Чорноморський прибережно - морський коридори. Таким чином, регіональна схема в подальшому повинна стикуватись з аналогічними схемами суміжних областей та стати складовою частиною Національної екологічної мережі України, Національних мереж Молдови і Румунії, а також Всеєвропейської екологічної мережі. Сподіваємось і на активну участь туристичних підприємств Одеського регіону у діяльності Дунайського центру з розвитку

туризму (Danube Competence Centre/ DCC) — асоціації, яка об'єднує органи влади, приватні та неурядові організації і діє з метою просування сталого туризму та поліпшення стандартів туристичних послуг в регіоні Середнього і Нижнього Дунаю. Дунайський центр з розвитку туризму було створено 23 лютого 2010 р. в результаті спільного проекту Міністерства економіки та регіонального розвитку Сербії та Німецького товариства технічного співробітництва (GTZ) (з січня 2011 р. — Німецьке товариство міжнародного співробітництва — GIZ) «Регіональна програма задля створення Дунайського центру з розвитку туризму для зміцнення регіону Середнього і Нижнього Дунаю — Хорватія, Сербія, Румунія, Болгарія, Україна і Молдова». Наразі членство в Дунайському центрі з розвитку туризму мають 36 організацій і установ, з яких 10 — українські туристичні агенції, неурядові організації, а також Управління рекреаційного комплексу та туризму Одеської міської ради та Одеський національний економічний університет. Дунайський центр з розвитку туризму працює за такими напрямками: розвиток пішого і велосипедного туризму, зокрема створення піших і велосипедних шляхів уздовж Дунаю на території Болгарії, Сербії та Румунії; покращення якості транскордонного туризму в дельті Дунаю, Румунії, Молдови та України; розвиток молодіжного туризму. Згідно з висновками експертів UNWTO і UNEP, викладених у доповіді «Туризм і зелена економіка», сценарій розвитку територій за програмою «зелених інвестицій», дозволить до 2050 року скоротити енергоспоживання в туристській сфері на 44 %, а емісії CO₂ на 52%.

Досягти такого ефекту можливе, використовуючи комбінацію заходів, серед яких: технологічні інновації, перехід до екологічного транспорту і ефективний енергетичний та екологічний менеджмент в готельній та туристичній сфері. Важливу роль при цьому відіграватиме і зміна в поведінці туристів - перехід до екологічно свідомого вибору мети подорожі, перевагу ближніх поїздок і адекватний вибір транспортних

засобів. Відносно молодий формою розвитку екотуризму в світі є зелені маршрути - Greenways - багатофункціональні маршрути для пересування по них не моторизованими транспортними засобами, що пролягають уздовж природних коридорів, історичних торгових шляхів, річок і залізниць. Такі маршрути координуються місцевими громадами з метою спонукання до сталого розвитку та пропаганди здорового способу життя. Про необхідність розробки та впровадження заходів модернізації та екологізації туристично-рекреаційної інфраструктури, свідчать дані регіональних досліджень щодо навантаження на рекреаційне природокористування [2; 3]. У 2012 році в області функціонувало 1093 об'єкти туристично-рекреаційного призначення, зокрема: 319 готелів і аналогічних засобів тимчасового розміщення та 774 заклади оздоровчого профілю, де одночасно можна розмістити понад 114 тисяч туристів і відпочиваючих. Найбільша кількість об'єктів туристично-оздоровчого призначення зосереджена у Білгород-Дністровському, Татарбунарському, Кілійському та Овідіопольському районах. У санаторно-курортних і оздоровчих закладах було оздоровлено понад 298,7 тис. осіб, що на 9,13% (25,0 тис.) більше у порівнянні з 2011 роком. В регіоні сертифіковано 279 готельних, санаторно-курортних та оздоровчих закладів Одеської області. Видано 536 сертифікатів відповідності по показниках безпеки на готельні послуги. Податкові надходження від сплати суб'єктами туристичної діяльності області туристичного збору за 2012 рік становили 3447,00 тис. грн., що на 33,1% більше у порівнянні з 2011 роком. У 2012 році обсяг експорту послуг Одеської області по статті "Подорожі" становив 43,3 млн. дол.США і зріс у порівнянні з 2011 роком на 28,2 %, імпорту – відповідно 5,9 млн.дол., що на 19,3 % менше порівняно з 2011 роком. Позитивне сальдо склало 37,4 млн. дол. США. Загальний обсяг капітальних інвестицій, залучених у сферу туризму і рекреації за 2012 рік склав 95267,0 тис.грн. Впродовж 2012 року було введено в експлуатацію 24 нових

об'єктів сфери туризму і рекреації, загальна потужність яких склала 1184 ліжко-місць. Загальна вартість введених в експлуатацію основних фондів склала 76 334,0 тис.грн. В той же час, у Одеському регіоні відсутні готельні та туристичні підприємства, які мають екологічні сертифікати на свої послуги.

Таким чином впровадження програмних заходів щодо формування екомереж та екологізації рекреаційно-туристичної сфери регіону можна трактувати як безперервний процес поширення ідеології «зеленої» економіки в суспільно-територіальному системоутворенні на основі певних закономірностей та регіональних особливостей. Іншими словами, парадигма екологізації рекреаційно-туристичної сфери регіону розглядається нами як комплекс організаційно-економічних заходів в напрямку забезпечення інноваційного зростання економіки з залученням новітніх інструментів державного та регіонального управління, міжнародного досвіду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Harichkov S. K. Ecological networks as a «green» growth factor of the region's economy / S. K. Harichkov, S. G. Nezdoyminov // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 4. С. 174-182.
2. Нездойминов С. Г. Экологизация туризма как фактор устойчивого развития туристских регионов / С. Г. Нездойминов. – Региональные исследования. Научный журнал. Смоленский гуманитарный университет. – 2014. – № 1(43). – С.133 – 140.
3. Нездойминов С. Г. Концептуальні підходи до «зеленого регіоналізму» як екологічного імперативу розвитку рекреації та туризму в Україні / С. Г. Нездойминов, Н. М. Андрєєва // Регіональна економіка. Науково – практичний журнал. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України. – 2012. – №2(64). – С.80-88.